

Antal Attila, Földes György

Bevezetés

Igazságosság, demokrácia, fenntarthatóság

Az esszé bátor, töprengésre késztető műfaj, írásának szabályai mások, mint a tudományos tanulmányoké. Az utóbbiban a feltett, vizsgált kérdésre adatokkal, az oksági kapcsolatok megmutatásával illik válaszolni. Az esszé kötetlenebb, írásakor a tények inkább az illusztrációt szolgálják, mint a bizonyítást, itt a szélesebb összefüggések bemutatása áll előtérben, a logikus érvelés és a bátor következtetés az olvasó meggyőzésének eszköze. Persze az esszéíró sincs felmentve állításai alátámasztásának, az igazmondásnak a követelménye alól, de ő olvasójának meggyőzésére, megnyerésére összpontosítva ír. Ebben a megközelítésben az esszé az etika világához valahová tartozik, a tudomány és a politikai közélet közé. David Hume ezt a műfajt azért kedvelte, mert alkalmasnak tartotta arra, hogy erősítse a szövetséget „a tudomány és a társaság világa között", és segítse a harcot az ész és a szépség ellenségeivel szemben.[1]

Esszékötetünknek az *Igazságosság – demokrácia – fenntarthatóság* címet adtuk. Két okból is. Egyrészt, mert ezekben a sorsfordító, ökológiai és klímaválsággal, járványokkal és háborúval terhelt időkben is e három problémakör által határolt térben zajlik az életünk. Az foglalkoztat minket, mi lesz világunkkal, mit tehetünk, hogy ez a három érték egymásba fonódjon, egymást erősítve érvényesüljön a társadalmi életben. Másrészt, mert felkért szerzőink között e követelmények tekintetében teljes az egyetértés, bármely témát is tárgyaljanak is, ezek az értékek vezérlik őket. Esetünkben ez a hármasság nem a legkisebb közös többszörös, hanem a legnagyobb közös osztó.

Ezzel azonban nem intézhető el a címadás ügye. Mégpedig azért nem, mert ma – leszámítva az extrém szélsőséges jobboldali politikusokat és konzervatív és neoliberális teoretikusokat – nincs senki – legalábbis szavakban –, aki tagadná ezt „a szentháromságot". Jogosan tehető fel tehát a kérdés, akkor miért ezt a címet választottuk, miért nem olyat, ami jobban elkülöníthetővé teszi vállalkozásunkat a mai szó- és szlogenözöntől?

---

[1] *David Hume összes esszéi.* II. k. Budapest, Atlantisz Könyvkiadó, 1994, 292–293.

A válaszhoz érdemes felidézni egy majd két évtizeddel előtti kísérletünket. Akkor *Útkeresések – A magyar szociáldemokrácia tegnap és ma* címmel jelentettünk meg kötetet, amellyel a baloldali hagyományt és az akkori baloldali politikát igyekeztünk életre lehelni. Nem túl sok sikerrel, de ez elsősorban nem rajtunk múlott, a tudomány és az elmélet művelőin. Sok mindent mond el az azóta eltelt két évtizedről, hogy most „elméleti emberekként" kicsit mással és kicsit másként próbálkozunk, ami nem azt jelenti, hogy a politikai baloldalt, a baloldaliságot leírtuk volna, ellenkezőleg. E kötet esszéi nem a baloldaliság nehézségeivel foglalkoznak. Ehelyett az égető társadalmi, gazdasági, geopolitikai, kulturális-ideológiai problémákra összpontosítanak, és a társadalom igazságérzetére, az emberi felelősségvállalásra apellálnak. Természetesen az jó, ha a politikai baloldal használja ezeket az elemzéseket, de az elsődleges cél nem az, hogy ezek az írások politikai programot adjanak, hanem az, hogy alapálláshoz segítsék az olvasót, lett légyen bárki, a mai súlyos gondokkal küszködő világunkban. Miként azt egyik szerzőnk mondja: ma, nagy narratíva hiányában, eredmény az, ha az iskola segít a narratívák közötti eligazodásban.

Mi ennél többet szeretnénk.

Igazságosság, demokrácia, fenntarthatóság
Szerkesztette: Antal Attila, Földes György
Napvilág Kiadó, 2022.